

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Бандурка Максим Богданович**, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2021 році закінчив Західноукраїнський національний університет та отримав диплом магістра за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», виконав акредитовану освітньо-наукову програму 071 «Облік і оподаткування».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.082.150 створена згідно наказу ректора Західноукраїнського національного університету № 428 від 17.06.2026 року на підставі рішення Вченої ради Західноукраїнського національного університету (протокол № 10 від 17.06.2026 року) у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – **Задорожного Зеновія-Михайла Васильовича**, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету;

Рецензентів – **Білої Юлії Анатоліївни**, доктора економічних наук, доцента, професора кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету;

Мельничук Інни Василівни, кандидата економічних наук, доцента кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету;

Офіційних опонентів – **Василішина Станіслава Ігоровича**, доктора економічних наук, професора, провідного наукового співробітника відділу обліку та оподаткування Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»;

Замули Ірини Валеріївни, доктора економічних наук, професора професора кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку державного університету «Житомирська політехніка»

на засіданні 13 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 – Управління та адміністрування **БАНДУРЦІ Максиму Богдановичу** на підставі публічного захисту дисертації «Управлінський облік корпоративної соціальної відповідальності бізнесу» за спеціальністю 071 – Облік та оподаткування.

Дисертацію виконано в Західноукраїнському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник Віта СЕМАНЮК, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, викладені в дисертації, зроблені автором особисто. З метою забезпечення достовірності та обґрунтованості одержаних результатів дисертаційної роботи було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Дисертаційна робота виконана українською мовою.

Наукова новизна одержаних результатів. Суттєвими результатами дослідження, яким притаманні елементи наукової новизни, є такі сформульовані висновки та положення.

Уперше:

- розроблено основи відображення корпоративної цифрової відповідальності в системі управлінського обліку в умовах автоматизації та розгортання концепції Індустрії 4.0, а саме, науково обґрунтовано виокремлення нових, специфічних об'єктів контролю та облікового моніторингу, зокрема витрат на забезпечення кібербезпеки, захист персональних даних, а також витрат на мінімізацію цифрового вуглецевого сліду інформаційно-технологічної інфраструктури компанії, що дозволяє трансформувати цифрові операції у дієвий інструмент формування інтегрованої економічної та соціальної цінності бізнесу.

Удосконалено:

- алгоритм ідентифікації, систематизації та аналітичного обліку екологічних і соціальних витрат підприємств, що дозволяє забезпечити чітке відокремлення традиційної виробничої собівартості від цільових інвестицій у сталий розвиток (витрат на охорону навколишнього середовища, придбання біодобрив, охорону праці та облаштування об'єктів цивільного захисту), особливістю якого є його безперешкодне проектування на діючу систему обліку через впровадження двозначних матричних аналітичних крос-кодів без створення додаткового операційного навантаження на обліковий персонал, що гарантує високу швидкість забезпечення менеджменту релевантними даними та превентивно нівелює ризики застосування фіскальних чи екологічних санкцій;

- модель вартісної та невартісної оцінки еколого-соціальних показників діяльності підприємства у стратегічному управлінському обліку шляхом адаптації міжнародного інструментарію екологічних прибутків та збитків і калькулювання, яка забезпечує вартісну конвертацію якісних нефінансових ефектів (лояльності персоналу, збереження земельного банку та біорізноманіття, редукції обсягів викидів парникових газів) у релевантні оціночні регулятори довгострокової капіталізації та уможливорює розрахунок індикатора екологічно-скоригованого операційного прибутку;

- методи управлінського обліку в умовах переходу суб'єктів господарювання до циркулярної економіки та переорієнтації на безвідходні моделі ресурсоспоживання; на відміну від наявних підходів, вектор обліку орієнтовано на забезпечення циклічної рециркуляції матеріальних ресурсів за стратегіями 9R, за якої утилізаційні ланцюги оберненої логістики розглядаються не як джерело операційних збитків чи безповоротних втрат, а як самостійна стаття капіталізації додаткової економічної цінності зворотних матеріальних потоків, що реалізується через сервісні бізнес-моделі;

- інструменти калькулювання собівартості продукції підприємств на основі поєднання поопераційного калькулювання (ABC), цільового калькулювання (Target costing) та калькулювання за життєвим циклом (LCC), що дозволяє здійснити ідентифікацію та аналітичне відокремлення прихованої соціально-екологічної компоненти собівартості (витрат на екологічне пакування, етичний комплаєнс-аудит постачальників сировини) та сформувати доказову базу для обґрунтування етичної цінової премії на екологічно чисту та органічну продукцію перед свідомим споживачем;

- форми внутрішньої управлінської звітності про витрати у сфері корпоративної соціальної відповідальності, які синхронізують традиційні фінансові результати з нефінансовими метриками сталого розвитку; розроблені форми (Матеріально-балансовий звіт руху зворотних матеріальних потоків, Відомість обліку соціально-безпекових витрат, Інтегрований звіт про сталий розвиток) диференційовані під запити користувачів різних рівнів управління, які забезпечують інформаційну прозорість взаємодії з місцевими громадами, пайовиками та інвесторами, а також слугують верифікованою базою для підготовки публічних звітів згідно зі стандартами GRI та Директиви CSRD;

- внутрішній контроль та управління екологічними, соціальними й репутаційними ризиками шляхом імплементації методичного паралельного відображення нефінансових ефектів, що передбачає розмежування контрольних процедур за трьома автономними векторами дій (альтруїстичним, синергетичним, внутрішньо орієнтованим) і дозволяє здійснювати стрес-тестування ліквідності операційного капіталу, мінімізувати ризики недобросовісного екологічного позиціонування (грінвошингу) та запобігати виникненню локальних соціальних конфліктів із землевласниками.

Одержали подальший розвиток:

- дослідження історичного формування і тенденцій розвитку корпоративної соціальної відповідальності бізнесу та доведено кардинальне зміщення стратегічних орієнтирів вітчизняного бізнесу в умовах воєнного стану, що зафіксувало появу феномену безпекової корпоративної соціальної відповідальності як добровільної мобілізації ресурсів на користь прямої матеріально-технічної, мілітарної та гуманітарної підтримки оборонного сектору країни, забезпечення продовольчої безпеки, захисту людського капіталу та збереження суспільної стійкості;

- класифікація витрат на корпоративну соціальну відповідальність для потреб управлінського обліку, яку, на відміну від існуючих підходів, побудовано на перетині трьох базових векторів сталого розвитку (довкілля, суспільство, управління) та критерію нормативно-правової обов'язковості; витрати структуровано на обов'язкові (комплаєнс-витрати, спрямовані на превентивну мінімізацію регуляторних ризиків: нарахування єдиного соціального внеску, обов'язкові екологічні податки, законодавче фінансування охорони праці) та добровільні (ініціативні витрати, які формують стратегічний гудвіл компанії та її інвестиційну привабливість);

- обґрунтування ролі та місця управлінського обліку як головного інформаційного джерела реалізації стратегії сталого розвитку, здатного долати інформаційну асиметрію; доведено об'єктивну необхідність розширення традиційних облікових меж та переходу від ретроспективних вузькокорпоративних фінансових кордонів до концепції «подвійного запису матеріальних потоків», що уможливило паралельне відображення, моніторинг та оцінку руху природного, людського, цифрового та фінансового капіталів компанії у їхньому взаємозв'язку.

Зміст дисертаційної роботи відповідає темі дослідження та спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Практичне значення одержаних результатів дисертаційної роботи полягає у можливості використання розроблених пропозицій для підвищення прозорості діяльності підприємств, формування управлінських звітів, а також зниження вартості залучення «зеленого» капіталу в умовах повоєнного відновлення та євроінтеграційного комплаєнсу. Впровадження методів управлінського обліку для обліку витрат корпоративної соціальної відповідальності бізнесу дозволяє суб'єктам господарювання трансформувати якісні параметри соціально-екологічної діяльності у релевантні вартісні регулятори капіталізації, мінімізувати регуляторні й репутаційні ризики (зокрема, явища грінвошингу), оптимізувати ресурсоспоживання у межах циркулярних моделей та обґрунтувати цінову премію за етичний продукт перед свідомим споживачем.

Дисертаційна робота є складовою наукових досліджень Західноукраїнського національного університету, зокрема держбюджетного прикладного дослідження «Домінанти управлінського обліку в умовах діджиталізації для забезпечення економічної безпеки України у воєнний і післявоєнний періоди» (державний реєстраційний номер 0123U101580), науково-дослідної роботи кафедри обліку і оподаткування ЗУНУ «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (0122U000927); держбюджетного прикладного дослідження «Цифровізація обліку в системі управління енергетичною та кібернетичною безпекою України у воєнний та поствоєнний періоди (0126U002206).

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались у діяльності: ФГ «Земля», де впроваджено розроблений автором алгоритм ідентифікації та систематизації екологічних та соціальних витрат господарства (зокрема, витрат на раціональне використання земельних ресурсів, внесення біодобрив, охорону праці та підтримку соціальної інфраструктури села), форми внутрішніх звітів, які дозволяють поєднувати фінансові результати з нефінансовими метриками сталого розвитку (Довідка від 23.04.2026 р.); ТОВ «ГЕРАСИМІВ АГРО», де використані у практичній діяльності підприємства пропозиції щодо реформування існуючої системи внутрішнього звітування (Довідка від 5.05.2026 р.); ФГ «СІЧ-В», де було впроваджено методику ідентифікації, групування та аналітичного обліку витрат на соціальні заходи, що дозволило отримувати інформацію про реальні обсяги фінансування програм корпоративної соціальної відповідальності (Довідка від 20 травня 2026 р.), а також у навчальному процесі при розробці освітніх програм та підготовці матеріалів з курсів «Управлінський облік», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством» (довідка №126-28/1519 від 4 червня 2026 р. видана Західноукраїнським національним університетом).

Дисертація у частині структури, змісту, загального обсягу та кількості наукових публікацій, що висувається до здобувача ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України та є результатом науково-дослідної роботи, що характеризується належним науково-методичним рівнем її виконання. Текст дисертаційної роботи пройшов перевірку на наявність текстових запозичень системою Unicheck. За результатами перевірки виявлено відсутність текстових запозичень без належного посилання

на джерело; ознак академічного плагіату та інших порушень, що могли б поставити під сумнів самостійний характер виконаного дослідження та дотримання норм академічної доброчесності, не виявлено.

Кваліфікаційна робота написана діловою українською мовою, містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсяг дисертаційної роботи викладено на 200 сторінках, з яких основний текст – 155 сторінок. Список використаних джерел налічує 194 найменування на 24 сторінках.

Здобувач має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з яких: 3 статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у закордонному науковому виданні, 9 – тез доповідей апробаційного характеру у матеріалах науково-практичних конференцій, у тому числі:

У наукових фахових виданнях України:

- Семанюк В., Бандурка М. Стратегічний облік в умовах переходу до циркулярної моделі господарювання. Вісник економіки. 2025. Вип. 2. С. 236–246. URL: <https://doi.org/10.35774/visnyk2025.02.236>;

- Бандурка М., Мазурик В. Вартісна оцінка корпоративної соціальної відповідальності у стратегічному обліку компанії. Науковий журнал «Світ фінансів», №. 3(84), жовтень 2025, С. 83-92, URL: <https://doi.org/10.35774/SF2025.03.083>;

- Бандурка М. Б. Управлінський облік як інструмент реалізації соціальної відповідальності бізнесу. Інноваційна економіка, вип. 2, Травень 2026, с. 134-139, URL: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2026.2.15>.

Наукові праці в зарубіжних наукових виданнях:

- Bandurka M., Papinko A., Mazuryk V. Accounting Strategies and Corporate Social Responsibility Under Conditions of War. Journal of Finance and Financial Law (JoFFL). № 1 (December): 39-48. <https://doi.org/10.18778/2391-6478.S1.2025.03>.

Наукові праці, які додатково засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- Бандурка М. Б. Соціальна відповідальність бізнесу як об'єкт обліку. XX Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (м. Тернопіль, 19 травня 2023 р.). Тернопіль: ЗУНУ. С.779-781;

- Бандурка М. Б. Виклики та перспективи обліку соціальної корпоративної відповідальності бізнесу. Сучасні пріоритети розвитку науки та суспільства : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 11-12 квітня 2024 р.). Вінниця: ЗУНУ, 2024;

- Бандурка М. Б. Соціально-відповідальний бізнес як фактор підвищення лояльності споживачів. VII Міжнародна науково-практична конференція «Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» до 55-річчя кафедри обліку і оподаткування та до 85-річчя від дня народження доктора економічних наук, професора Литвина Богдана Мироновича (м. Тернопіль, 26-27 вересня 2024 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2024. С. 12-14;

- Бандурка М. Б. Управлінський облік як інструмент оцінки корпоративної соціальної відповідальності. Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні : теорія, методологія, організація : збірник тез доповідей учасників XXIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. (м. Київ, 28 березня 2025 р.). Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2025. С.115-118;

- Бандурка М. Б. Інтегрована модель звітності для стратегічних змін у компанії. Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції (м. Луцьк, 27 травня 2025 р.). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки. С. 6-7;

- Бандурка М. Б. Інформаційне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірн. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (м. Тернопіль, 27 трав. 2025 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. С. 335-337;

- Бандурка М. Б. Облік екологічної складової корпоративної відповідальності. XVII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством» (м. Луцьк, 24 травня 2025 р.). Луцьк: ЛНТУ, 2025. С. 59-62;

- Бандурка М. Б. Витрати на соціальну відповідальність бізнесу: доцільність і необхідність. Матеріали X науково-практичної міжнародної конференції «Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування» (м. Луцьк, 27 травня 2026 р.). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2026). С.12-13;

- Бандурка Максим. Управлінський облік соціальної відповідальності бізнесу в умовах війни. Фінанси та облік в умовах глобальної невизначеності та безпекових ризиків: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (м. Тернопіль, 6 травня 2026 р.). Ч. 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2026. С. 16-18.

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Голова ради: **Зеновій-Михайло ЗАДОРОЖНИЙ**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

Рецензент: **Юлія Біла**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

Зауваження, з яким погодився здобувач:

- Виокремлення «цифрового вуглецевого сліду» як об'єкта контролю є прогресивною ідеєю, проте методологія калькулювання енергоспоживання хмарних сервісів та інфраструктури компанії у вартісних індикаторах екологічного навантаження потребує визначення конкретних драйверів розподілу для кожного окремого суб'єкта господарювання.

- Дискусійним є питання монетизації окремих соціальних та екологічних ефектів діяльності підприємства. Запропонований підхід до вартісного оцінювання нефінансових показників є актуальним, однак окремі критерії їх оцінювання можуть мати суб'єктивний характер і потребують подальшої методичної стандартизації.

Рецензент: **Інна МЕЛЬНИЧУК**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету.

Зауваження, з яким погодився здобувач:

- Теоретичне підґрунтя дослідження було б доцільно посилити шляхом ширшого використання сучасної міжнародної концепції Глобальних принципів управлінського обліку (Global Management Accounting Principles). Її інтеграція дозволила б більш ґрунтовно обґрунтувати роль управлінського обліку як інформаційної основи стратегічного управління корпоративною соціальною відповідальністю, а також підвищила б міжнародну релевантність запропонованих автором методичних положень.

- Запропоновані автором методичні розробки мають практичний потенціал, однак їх прикладна цінність могла б бути ще більш переконливо підтверджена шляхом ширшої апробації на підприємствах різних галузей економіки та різних масштабів. Це дозволило б оцінити універсальність запропонованого інструментарію та можливості його адаптації до особливостей функціонування підприємств різних організаційно-правових форм і секторів економіки.

Опонент: **Станіслав ВАСИЛШИН**, доктор економічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу обліку та оподаткування Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки».

Зауваження, з яким погодився здобувач:

- Під час характеристики етапів становлення соціальної відповідальності бізнесу в Україні (рис. 1.1, с. 33), дисертант у якості останнього етапу визначив період із 2016 р. і донині. Водночас такий підхід певною мірою не враховує суттєві інституційні зміни останніх років. На нашу думку, доцільно було б виокремити окремих сучасний етап, пов'язаний із прийняттям Директиви (ЄС) 2022/2464, яка започаткувала новий підхід до корпоративної звітності зі сталого розвитку, а також із затвердженням в Україні Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку (розпорядження КМУ від 18 жовтня 2024 р. № 1015-р). Це дало б змогу повніше відобразити сучасний етап розвитку корпоративної

соціальної відповідальності та його нормативно-інституційне забезпечення в умовах євроінтеграції України.

- У п. 2.2 дисертант обґрунтовує підходи до оцінки соціально-екологічних показників діяльності підприємства в системі управлінського обліку. На думку офіційного опонента, робота виграла б, якщо б містила апробацію математичної моделі конвертації гетерогенних нефінансових ефектів у вартісний контур стратегічного управлінського обліку (с. 90-99) на прикладі окремих господарюючих суб'єктів різного розміру та галузей національної економіки із оцінкою окремих ефектів за системою кількісних чи якісних індикаторів та метрик.

- Робота має окремі стилістичні та редакційні неточності.

Опонент: **Ірина ЗАМУЛА**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку державного університету «Житомирська політехніка». Зауваження, з яким погодився здобувач:

- Розроблена автором трирівнева архітектура внутрішньої управлінської звітності має практичне значення (с. 147–158). Разом з тим, запропоновані рекомендації щодо проходження обов'язкового незалежного зовнішнього підтвердження публічних нефінансових звітів мають переважно концептуальний характер і потребують деталізації у вигляді конкретних фінансово-організаційних сценаріїв для експортно-орієнтованих підприємств на короткострокову перспективу.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Бандурці Максиму Богдановичу ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Зеновій-Михайло ЗАДОРЖНИЙ